
Jij
mag
alles
zijn

Jij mag alles zijn

GRIET OP DE BEECK

Met tekeningen van Linde Faas

2021 Prometheus Amsterdam

Eerste druk september 2021
Tweede druk september 2021
Derde druk september 2021
Vierde druk oktober 2021
Vijfde druk oktober 2021
Zesde druk oktober 2021

© 2021 Griet Op de Beeck
Omslagontwerp Tim Bisschop
Tekeningen omslag, schutbladen en binnenwerk Linde Faas
Lithografie afbeeldingen Marc Gijzen
Zetwerk Mat-Zet bv, Huizen
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 4919 2

Deel I

Mama

Veel geluk

Het was niet altijd zo. Vroeger werd er gelachen en gepraat en feestgevierd. Dat denkt Lexi niet alleen, dat wéét ze, want er bestaan foto's van. Eentje van mama in een kanariegele jurk, een sigaret in de ene hand, een glas in de andere. Ze kijkt recht in de camera en steekt haar tong uit. Niet om gemeen te zijn, maar om gek te doen, dat kan je zien. En er is een foto van mama die danst terwijl iedereen kijkt. En van mama die op papa's knieën zit terwijl ze allebei aan het praten zijn met andere mensen die maar half op de foto staan. Halve mensen die ze waarschijnlijk zijn vergeten. Lexi heeft ze alvast nog nooit gezien.

Maar dat is allemaal heel lang geleden. Lexi was toen nog niet geboren, en Lexi vindt dat ze al heel lang heeft geleefd. Zij wel, dat is juist het probleem.

Het is de eerste dag van de zomervakantie. Lexi zit thuis. Of beter, ze ligt. Omgekeerd, in de sofa, met haar benen recht omhoog tegen de leuning. Ondersteboven kan ze beter nadenken. En als je nadenkt, ben je je niet aan het vervelen, zegt oma.

Het is hier stil. Stil zoals in winkels die gesloten zijn, of in

lege straten waar de wind amper waait, of in bossen waar alle dieren slapen. Papa is op kantoor. Hij moet altijd hard werken om geld te verdienen voor hen. En Floortje is al op vakantie vertrokken. Ze blijft drie weken weg. Lexi zal blij zijn als ze terugkomt, want Floortje is haar beste vriendin. Ze kan haar oren bewegen zonder ze aan te raken, en ook heel mooi zingen en goed hardlopen. En als ze verliest met bijvoorbeeld vier op een rij, zegt ze dat ze blij is voor jou dat jij gewonnen hebt, en dat meent ze nog ook. Later gaan Lexi en Floortje samenwerken of samenwonen, dat moeten ze nog beslissen.

Soms praat Lexi tegen Aap, maar die is er nu even niet. Ze vraagt zich af waar hij uithangt. Maar ze weet: als hij honger heeft, komt hij wel weer aanwaaien. Papa beweert dat dieren niet begrijpen wat je tegen ze zegt, maar Lexi denkt soms dat Aap dat wel kan. Want als Lexi bijvoorbeeld iets verdrietigs vertelt, dan kijkt hij haar aandachtig aan, en meestal komt hij daarna bij haar gekropen.

Aap is trouwens geen aap, maar een kat. Lexi heeft de naam gekozen. Papa probeerde nog: of ze Minoes niet leuker vond, of Simba, maar Lexi liet zich niet vermurwen. Het eerste wat Aap deed toen hij als klein poesje hun huis binnenkwam, was in de gordijnen slingeren en overal op klimmen. Als hij het had mogen beslissen, was hij vast een aap geweest. Zoals Lexi liever iemand anders zou zijn. Maar zoiets kan je niet kiezen.

Het is 13.38 uur, zegt de klok. Misschien moet ze de tafel maar eens dekken. Lexi klautert op het aanrecht om bij de goede borden te kunnen. Ze legt bestek op tafel en zet zelfs schoteltjes onder de kopjes. Ze haalt alles uit de koelkast wat er nog fris uitziet en schikt het keurig op plankjes. Ze heeft mama eens

horen zeggen dat ze houdt van een mooi gedekte tafel. Lexi probeert altijd goed te onthouden wat mama zegt. Ze maakt ook nog een kopje koffie. Of ja, de espressomachine doet dat. En zij zet het op tafel.

Als ze klaar is, inspecteert ze de boel nog een laatste keer. Ze heeft aan alles gedacht. Of nee, ze is nog iets vergeten. Vanmorgen heeft ze een kaart getekend, met blije mensen op een strand en een onstuimige zee op de achtergrond. Die moet er nog bij, als opvrolijking. Ze schrijft erin: voor de liefste mama, met drie kruisjes, een hartje en haar naam. Dan zet ze het kaartje bij mama's stoel.

Ze loopt naar de gang en roept naar boven: 'Mama! Etenstijd!' Ze wacht even, maar ze hoort niks, dus loopt ze de trap op. Ze klopt aan, want mama houdt er niet van als ze zomaar binnenkomt. Niks. Nog een keer proberen. Lexi knijpt haar ogen dicht om beter te kunnen luisteren. Maar het blijft stil. Misschien zegt mama heel zachtjes dat Lexi binnen mag komen. Dus maakt ze toch de deur open: 'Mama?'

Mama ligt op haar zij, met haar gezicht naar het raam. Maar daar valt niks te zien, want de gordijnen zijn dicht. Het ruikt hier naar mama's nachtjapon. Lexi zegt er niks van, want dat zou niet beleefd zijn.

'Mama, het is etenstijd.'

Mama maakt een geluidje waarvan Lexi niet weet wat het betekent.

'Ik heb alles klaargezet. En er is ook nog een verrassing.' Ze laat het enthousiast klinken.

'Dat is lief,' zegt mama zonder op te kijken, 'maar ik heb niet zo'n honger. Straks misschien.'

Lexi tikt met de tip van haar ene schoen tegen de andere. Mensen moeten eten, anders gaan ze dood.

Ze ziet de contouren van de ingelijste foto van Amos op het nachttafeltje staan. Zelfs daar kan mama in dit schemerdonker niet naar kijken.

'Maar...' Lexi denkt na over hoe ze haar zou kunnen overhalen. 'Als je het ziet, krijg je volgens mij wel honger. We hebben nog van die lekkere kaas, en chocolade met noten en yoghurt met stukjes ananas.'

Geen reactie.

'En nog van alles.'

De stilte klinkt luid.

'En gisteren heb ik van dat donkere brood gehaald dat je zo graag lust. Dat is vandaag nog heel goed.'

Lexi denkt aan het kopje koffie dat vast al koud is. Dat had ze nog niet mogen maken. Dom van haar.

'Ik zal verklappen wat de verrassing is: een kaart die ik speciaal voor jou heb gemaakt.'

'Heel lief, dankjewel.'

Lexi zet een paar stappen dichterbij.

'Ik denk echt dat de honger wel zal...'

'Lexi... alsjeblieft.'

Alsjeblieft is een vriendelijk woord. Maar zoals mama het uitspreekt klinkt het anders.

Lexi blijft nog wat heen en weer drentelen in de kamer. Wie weet komt er nog iets. Maar mama trekt het donsdekbed hoger, tot over haar oor.

'Oké, straks dan,' fluistert Lexi en ze schuifelt de kamer uit.

Lexi gaat aan tafel zitten, neemt een boterham en ruikt eraan. Ze ruikt graag aan eten. Papa vindt dat raar, maar Lexi heeft in een boek gelezen dat ruiken deel uitmaakt van proeven. Als je neus verstopt is, proef je nauwelijks iets. Dus.

Ze kiest oude kaas voor op haar brood. Waarom wordt oude kaas eigenlijk 'oud' genoemd? Die kaas is jonger dan Lexi. Ze neemt een hap. Best lekker, zegt ze hardop met een volle mond. Daar heeft verder toch niemand last van. Als ze deze boterham helemaal opeet, mag ze daarna chocolade van zichzelf.

Lexi vraagt zich af wat Floortje aan het doen is. En of de juf hen mist, nu ze weg zijn en volgend jaar naar een andere klas gaan. En of het mogelijk is om in het donker vrolijke gedachten te krijgen. Of mensen die een pet of een hoed dragen dat doen omdat ze niet blij zijn met hun haar. Of papa weer moe zal zijn als hij terugkomt van zijn werk. Of mensen een heel leven lang verdrietig kunnen blijven.

Lexi eet haar boterham en laat haar voeten heen en weer bungelen. Ze kijkt naar de kaart voor mama. Op dat strand ziet het er echt gezellig uit, vindt ze. Als ze over een uurtje nog eens gaat proberen om mama aan tafel te krijgen, moet ze de kaart misschien al meenemen naar boven.

Het gaat altijd op en neer met mama. Het is eigenlijk best lang *op* geweest. Maar nu gaat het toch al een maand of twee niet zo geweldig. En de laatste weken eigenlijk gewoon slecht. Handig dat het eindelijk vakantie is, nu kan Lexi beter haar best doen om er mee voor te zorgen dat het weer goed komt met mama.

Oma zegt dat je alles kan, als je maar in jezelf gelooft. Ik geloof in mezelf, ik geloof in mezelf, ik geloof in mezelf, ik geloof in mezelf, ik geloof in mezelf, ik geloof in mezelf, ik geloof in mezelf. Lexi zegt het hardop. Ze houdt haar ogen dicht en drukt met haar vingers op haar slapen, zodat haar hersenen het zeker ook goed kunnen horen.

Opeens voelt ze iets zachts langs haar benen glijden. 'Aap!' De kat springt op Lexi's schoot. Eigenlijk mag dat niet van papa.

Als ze eten moet Aap de keuken uit. Maar papa is er nu toch niet. Daar heeft zij maar weer geluk mee. 'Ik heb veel geluk,' zegt Lexi tegen Aap. En hij duwt zijn kopje tegen haar arm, zijn woorden voor: ik ook, met jou. Tenminste, dat denkt Lexi. Soms is denken genoeg.

Iweeling

'Oma!' giechelt Lexi.

'Vind je het geen mooi juweel?' vraagt oma. Ze laat het ernstig klinken.

Ze heeft een keukenkrukje om haar nek gehangen. Twee poten rusten op haar schouders, de twee andere steken langs haar hoofd. En zo loopt ze rond, alsof dat heel gewoon is.

Lexi kan amper geloven dat mama de dochter van oma is. Meer kunnen twee mensen niet van elkaar verschillen. In hoe ze zijn én in hoe ze eruitzien. Mama heeft lange benen, en oma is kleiner dan juf Lynn, en dat is de kleinste juf van de school. Mama heeft lang, bruin haar dat een beetje golft, en oma heeft witgrijs, kort haar, met een lok die langs haar linkeroog valt. Mama draagt altijd voorzichtige kleuren, en van oma's felle kleren schrikken mensen op straat soms zelfs een beetje. Saai zal ik wel worden als ik dood ben, zegt ze, en daar moet ze zelf altijd hard om lachen.

'Ziezo.' Ze zet een dampende ovenschotel op tafel. 'Shakshuka met burrata en paprika. Dat is een soort mozzarella, maar dan smeuïger, en dus lekkerder. Ha.'

Lexi ruikt eraan. Het ruikt smeuïg, vindt ze. Oma haalt het krukje van haar nek en gaat erop zitten.

Oma kookt nooit twee dagen hetzelfde, want dat vindt ze

ook saai. Ze koopt een kookboek, begint bij het eerste recept en zo gaat ze dag na dag door tot ze bij het laatste komt. Alleen de gerechten met vlees slaat ze over. Door geen dieren te eten redt ze mee de planeet, zegt ze. Oma vindt de planeet belangrijk, omdat Lexi die nog nodig zal hebben. Als ze klaar is met zo'n kookboek, geeft ze het aan een van haar vriendinnen, en koopt ze een nieuw.

'Komt opa niet eten?'

'Nee, hij wou alleen soep. Hij had niet zo veel honger. Hij heeft al gegeten voor jij kwam. Nu doet hij een dutje.'

Als opa niet in de sofa ligt te slapen, zit hij in diezelfde sofa te lezen. En soms loopt hij de tuin eens in om te roken. Als hij dan weer naar binnen komt, ruikt de hele kamer naar sigaar. Opa houdt niet van drukte, want zijn hart is niet zo goed. Of misschien hield hij gewoon nooit van drukte. Dat weet Lexi niet precies. Daarom mag ze ook niet te vaak langskomen of te lang blijven. Want zelfs al probeert ze in zijn buurt rustig te doen, toch wordt het hem algauw te veel.

'Waarom ben je eigenlijk met opa getrouwd?'

'Waarom vraag je dat?' Oma glimlacht erbij.

'Hij is...' Lexi neemt een hapje terwijl ze nadenkt. 'Een beetje stil en niet zo... beweeglijk. En jij bent zo leuk.' Lexi trekt er glimlachend een scheve lip bij. Ze weet niet zeker of ze dat wel zo mag zeggen.

Maar oma moet heel hard lachen.

'Ik kan hem nu toch niet meer op donderdagochtend tussen de vuilniszakken mee buiten zetten, geef toe?' Ze knipoogt erbij. 'En ik vind jou ook de leukste.'

'Je kan moeilijk anders, ik ben de enige die overgebleven is.'

Lexi zegt het een beetje lacherig, tot ze oma's blik ziet. Dan slaat ze een hand voor haar mond.

'Sorry, ik wou niet...'

Er komen geen tranen uit oma's ogen. Dat stelt Lexi weer wat gerust.

'Ik kan me Amos niet herinneren,' zegt Lexi, 'zelfs niet als ik het heel hard probeer.'

'Dat is normaal. Je was nog maar elf maanden oud.' Oma is altijd luid, behalve als ze over Amos spreekt, dan klinkt alles stiller.

'Op foto's van ons twee kan ik niet zien wie wie is.'

'Nee, ik zag het in het echt zelfs niet,' antwoordt oma. 'Zo identiek worden tweelingen niet vaak gemaakt.'

Op de radio begint iemand met een heel hoge stem iets vrolijks te zingen. Als ze nu niet over haar broertje aan het praten waren, zou oma er vast bij beginnen te dansen. Oma danst vooral met haar knieën en haar ellebogen, daar moet Lexi altijd om lachen.

Zwijgend eten ze verder. Niet vervelend zwijgend, maar gewoon, eigen dingen denkend zwijgend.

'Als opa doodgaat, ga jij dan heel heel lang ongelukkig zijn?'

Oma schept nog wat shakshuka op haar bord en op dat van Lexi.

'Ik ga toch graag blijven leven. Of dat tenminste proberen. Als opa van mij houdt, zou hij dat niet anders willen.' Ze neemt een grote hap. 'Waarom wil je dat weten?'

'Echt lekker, die *shoepshoeka*,' zegt Lexi. Ze schraapt met haar mes de saus van haar bord, en likt eraan. Van oma mag dat. Zij doet het zelf ook.

'Shakshuka. Ja, ik vind het ook een geslaagd gerecht, al zeg ik het zelf.'

Oma zet met een potlood een uitroepteken naast het recept in het kookboek. Zo weten de vriendinnen die het kookboek

krijgen dat het gerecht de moeite waard is.

'Als opa zich niet goed voelt, wat doe jij dan?'

'Hem met rust laten, dat is soms het beste.'

'En als het niet zo'n *soms*-keer is?'

'Eh, nagaan wat het probleem is, en dat mee proberen op te lossen?' Ze laat het half klinken als een vraag.

Als hun borden leeg zijn, staat oma op. Ze ruimt alles af en laadt de vaatwasser in.

'En wat zullen we nu doen?' vraagt ze. 'We kunnen samen een heel groot schilderij maken, ik heb gigantische vellen papier gehaald en nieuwe borstels. Of we kunnen naar het station lopen en de eerste trein nemen die op perron zeven vertrekt? Of een wandeling maken in het bos om te zoeken naar drollen en keutels, zodat we kunnen achterhalen welke dieren er voor ons zijn geweest?'

Met haar achterste in de lucht probeert ze een lepel uit de vaatwasser te vissen die ze naast het mandje heeft gemikt. Dat is een grappig gezicht.

'Oma...'

'Ja?'

'Hoe weet je of iemand wel of niet van je houdt?'

'Dat is een goede vraag.' Oma kijkt erbij alsof ze heel hard nadenkt. Ze klapt de vaatwasser dicht, knijpt zachtjes in Lexi's schouder en gaat bij het raam staan. Ze staart naar buiten, naar de bomen en de flauwe zon en de vogels die rusteloos af en aan vliegen. Lang. Alsof die het antwoord zouden weten.

